

dr. Balázs Sándorné dr. Veredy Katalin

köszöntése

a **Füzéki István Emlékérem** díjban való részesítésére alkalmából

Budapest, 2013

Tisztelt Ünneplő Közönség, Kollégák, Barátaim!

Ötvenhét év telt el azóta a baljóslatú nap óta. November negyedikét írunk ma is, de most nem rezzen össze a lelkünk, hiszen emlékezésre és köszöntésre jöttünk össze.

Szakmai életút és korrajz

"1934-ben születtem Budapesten, könyvtáros szülők gyermekeként" - nyilatkozta egyszer és írta le sokszor önéletrajzában dr. Balázs Sándorné dr. Veredy Katalin. Egy évben született Füzéki Istvánnal.

Könyvtáros diplomáját 1955-ben szerezte meg. Pályafutását az Országos Műszaki Könyvtárban kezdte: oda "irányították"¹ - nagy örömeire, hiszen évfolyamából egyetlenként kapott budapesti munkahelyet. A korabeli mobilitási szokásoktól eltérően két év múlva azonban új állás után kellett néznie.

1958-ban ugyanis kényszerből kellett elhagyja az OMK-t. Ennek előzménye az volt, hogy 1956-ban – 22 évesen – az OMK forradalmi bizottságba választották. A választás demokratikusan zajlott, a dolgozók névsorában jelölték ki a közbizalomra méltóakat.

Egy vele készült interjúból tudható, hogy mi is volt a feladata, s mit tett azokban a napokban. Őt jelölték ki pán célszekrény-felelősnek -- csak hogy a pán célszekrényt, amiben a munkatársak személyi anyagát őrizték addig, nyomban felnyitották, majd kiosztották a káderanyagokat --, s mivel a szekrény kiürült, végig nyitva is tartották. Mint ifjonti erő, segédkezett a belövések miatti rongálások helyreállításában. S tény, hogy mint a bizottság tagja, részt vett az üléseken. Ez vált később a "bűnévé": a forradalmi bizottság egyik ülésén ugyanis felmentették állásából az OMK igazgatóját és személyzeti vezetőjét is.

Az OMK MSZMP pártszervezetének vezetősége 1957 végén kezdte felülvizsgálni a forradalom alatti történéseket, a munkatársak magatartását. Veredy Katalint felszólították, hogy vonja vissza akkori nézeteit, és gyakoroljon önkritikát. Ezt ő megtagadta, mert úgy érezte, hogy nem követett el semmi elítélendőt.

Felszólították, hogy keressen magának másik munkahelyet.

Milyen veszélyek vártak rá? Munkahely nélkül maradni: egyenlő a "kmk"-val, vagyis a közveszélyes munkakerüléssel, s ez büntetendő volt. Ha viszont sikerül is elhelyezkednie, akkor számíthat arra, hogy majd "utánaszólnak" – és így nehezítik meg a sorsát.

1958. februártól új munkahelye az Országgyűlési Könyvtár lett, amihez Podonyi András igazgatóhelyettes ajánlása segítette. S igen, néhány nap múlva "utánaszóltak", "bűneit" ismertették a köztudottan kommunista elkötelezettségű igazgatóval, Vértes Györggyel. Ő viszont állta a szavát, s vállalta az új munkatársért a felelősséget. A szakmai munkához bizalmat adott, közösségi szerepvállalását azonban meggátolta.

Veredy Katalin először címleírói feladatot kapott, később tájékoztató könyvtárosként dolgozott. Elsőként kapott a könyvtárban tudományos munkatársi rangot és ennek megfelelő szakmai megbízásokat (ma *kihívásnak* nevezzük ezt), például az ENSZ-gyűjtemény létrehozását, 1960-ban. A magyar tagság még igen friss volt (1955). Az ENSZ nyilvános szolgáltatásokat várt el letéti gyűjteményeitől, így Magyarországon is hozzáférhetővé váltak e nemzetközi szervezet hivatalos iratai és kiadványai, angolul és franciául is.

A kitüntetett jeles jogászok már a hatvanas években bevonták az Acta Juridica szerkesztési munkáiba, s ez elvezette őt a jogi egyetemi tanulmányokhoz. Jogász-könyvtárosként évtizedekig aktívan részt vett a magyar jogi szakirodalomról készülő bibliográfia készítésében.

Szakmai közéleti szerep: egyesületi munka

Veredy Kata a Magyar Könyvtáros Egyesület tagjaként, majd - édesapja, dr. Witzmann (Veredy) Gyula nyomdokain haladva² - annak elnökségében is szolgálta a szakmát: 1976 és 1986 között az egyesület egyik titkára volt.

Felsővezetői eredmények

Bár igazi vezéregyéniség volt, sosem törekedett a vezetői posztokra. A megbízások, felkérések azonban természetesen utólérték: osztályvezető-helyettes, majd osztályvezető, főigazgatóhelyettes, s később főigazgató lett (1983-1989).

Saját bevallása szerint a felsővezetői megbízását nem szerette, emberileg idegennek érezte. Immár nemcsak szakmai kérdésekkel, hanem személyzeti feladatokkal és gazdasági ügyekkel is felelősen kellett foglalkoznia. S mégis: szigorodó és nehezedő pénzügyi keretek között megőrizte, sőt fejlesztette a

könyvtár szolgáltatóképességét, megújította és megerősítette a könyvtár középvezetését.

Kovács Mátéről tudjuk, hogy nemcsak egyházi gyűjteményeket mentett meg debreceni korszakában, hanem azok érdemi kezeléséhez és feltárásához értő, másutt el nem fogadott értelmiségieket alkalmazott. A tettek és gondolkodásmód hasonlatossága és hatékonysága miatt érdemes itt rávilágítanunk arra a káderfejlesztésre, amely dr. Balázs Sándorné dr. Veredy Katalin (a szakmának mindig: Veredy Kata) főigazgatói munkásságához köthető: a negyvenes évek végén a Külügyminisztériumból "megbízhatatlanságuk" miatt elbocsátott, többdiplomás és poliglott munkatársakat alkalmazott a nyolcvanas évek közepén - ezzel megteremtve a személyi erőforrást több új, sikerrel bevezetett információs szolgáltatáshoz.

Közvetlenül a rendszerváltást megelőző időszakban a képviselők kisebb csoportja³ kapcsolatot keresett a politika iránt érdeklődő szakemberekkel, politikusi érvrendszerük elmélyítése érdekében. Az ún. Demokrácia Csomagterv kialakításakor ilyen összejöveteleken hallgatták meg dr. Sólyom László, dr. Bihari Mihály álláspontját. Ehhez az eszmecseréhez a könyvtár vezetése biztosított helyet: így a parlament épületében, de mégsem hivatali helyiségeiben jöhettek létre e találkozók.

Elfogadott szakmai vélemény, hogy az Országgyűlési Könyvtár Vályi Gábor és Veredy Kata vezetése alatt vált modern közgyűjteménnyé. Nemcsak a gyűjtemény összetétele, hanem tartalmi feldolgozottsága, a számítógépesítés bevezetésében vállalt úttörő szerep miatt is igaz, hogy 1990-ben a régióban a legfelkészültebb parlamenti könyvtár az Országgyűlési Könyvtár volt. Ezt még az amerikai Kongresszusi Könyvtár is elismerte, amikor a közép- és kelet-európai országok parlamentjeinek szóló Frost programot elindították.

Veredy Kata a **nemzetközi kapcsolatok építésében** elődjének, Vályi Gábornak nyomán haladt. Évekig vezetőségi tagja volt az IFLA parlamenti könyvtári szekciójának (az IFLA egyik legnagyobb létszámú, a legtöbb ország képviselőjét felvonultató, "legszínesebb" szekciójának).

<http://www.ifla.org/services-for-parliaments>

A IALL-ban, a Jogi könyvtárak nemzetközi szövetségében <http://iall.org/> igazgatótanácsi tag volt. Két budapesti helyszínű IALL-konferencia szervezését vezényelte le. Miközben a könyvtár nemzetközi reputációját is növelte, jelentős személyes szakmai sikert is aratott. A IALL - főigazgatói posztjának letétele után - 3 évre elnökévé választotta (1992-1995).

Országgyűlési Könyvtár, anno 195*

Az intézmény 1952-től csak névtábláján hordozta e különleges jelzöt, hiszen a parlamenti felügyelet alól kiemelték. A kultusztárca felügyelete alá sorolták - egyben nyilvános könyvtárrá is minősítették. Az Országgyűlési Könyvtár megszűnt a törvényhozást szolgáló könyvtár lenni. ⁴

Az ifjúság okulása miatt említendő, hogy az ebben az időszakban összehívott országgyűlések évente csak néhány alkalommal üléseztek, s az éves törvényhozási "ráta" nem érte el a tizet sem. A parlament folyamatos jogalkotó funkcióját valójában a Népköztársaság Elnöki Tanácsa töltötte be - 1989-ig.

Mindennek azért van jelentősége, mivel 1952-1991 között politikailag "szélcsendes" munkahelynek számított ez az országos szakkönyvtár.

Miközben a könyvtárra látszólag nem irányult az államhatalom figyelme, hiszen vezetői politikailag mind "megbízhatóak" voltak, 1983-ban (!) dr. Balázs Sándorné dr. Veredy Katalin főigazgatói kinevezése jelentős pártellenállásba ütközött. Vályi Gábornak minden összeköttetését latba kellett vetnie ahhoz, hogy utódjának kiválasztását sikerre vigye.

A kitüntetésre méltó

Dr. Balázs Sándorné dr. Veredy Katalin az **Országgyűlési Könyvtárat több, mint ötven évig szolgálta**. 1989-es önkéntes nyugdíjba vonulása után is a könyvtár munkatársa maradt. Ekkortól bibliográfusként dolgozott.

"... aktívan kivette a részét a magyar jogi szakirodalomról készülő bibliográfia készítésében" - írtuk le ezt a szikár tényt a kitüntetési javaslatban. A kitüntetett e bibliográfusi munkát beosztott könyvtárosként, főigazgató-helyettesként, majd főigazgatóként, később nyugdíjas könyvtári munkatársként is, tehát ***évtizedeken át a legmagasabb szakmai színvonalon*** végezte, rugalmasan átállva a manuális szerkesztésről a számítógépes feldolgozásra. Amikor az Országgyűlési Könyvtár újra parlamenti könyvtárrá vált 1991-ben, a magyar jogi szakirodalom bibliográfiája az egyik legfontosabb forrássá vált a képviselői tájékoztatásban.

Példaértékű kitartásra és elkötelezettségre vall a kitüntetett credo-ja: ***"A rendszeres bibliográfiai munkát folyamatosan kell csinálni, mert ha az ember valamiért abbahagyni kényszerül, soha többé nem lesz már ideje, hogy azt bepótolja."***

Megbecsülés, tisztelet

Korántsem véletlen, hogy az ezredforduló táján alapított Ghyczy-díjat, http://www.ogyk.hu/regi_honlap/konyvt/rovtortenet/ghyczy.html amelyet az Országgyűlési Könyvtár közösségi szavazata alapján ítéltek oda, Veredy Kata immár nyugdíjas munkatársként kapta meg. Kitüntetései között - saját bevallása szerint - szívéhez ez áll a legközelebb.

Az MKE Jogi szekciója mind szakmai kiválósága, mind az 1956-ban kapott közösségi megtiszteltetésre, és a jószándékú feladatvállalására tekintettel dr. Balázs Sándorné dr. Veredy Katalin Füzéki István Emlékérem kitüntetésben való részesítését kérte a bíráló bizottságtól.

Külön köszönettel tartozik a Jogi szekció azért az ajánlásért, amelyet a IALL-lal való eredményes kapcsolatépítésünk érdekében kapott tőle a közelmúltban.

A magam nevében köszönöm, hogy az Országgyűlési Könyvtár munkatársa lehettem. Szakmai életem legszebb és legjelentősebb feladatát kaphattam meg ott.

A Jogi szekció nevében mondhatom, hogy örömünkre szolgál javaslatunk befogadása. Ószintén reméljük, hogy e kitüntetés számára nem csak újabb szakmai elismerést, hanem örömet is jelent - hiszen mély megbecsülést és tiszteletet fejez ki a **jogi könyvtárosság úttörő személyisége** iránt.

Köszönöm a figyelmet!

Haraszti Pálné

a Képviselői Kutatószolgálat ny. vezetője

1

Az odairányítás az adott korban központi munkahely- és munkerőgazdálkodási gyakorlat volt. A kijelölt munkahelyet el kellett fogadni. Ma sok álláskereső fiatal könyvtáros örülne, ha irányítanák őket valahová. Arányt azonban ne tévesszünk, ma sokkal nagyobb számban végeznek könyvtár szakot.

2

Dr. Witzmann Gyula 1937-től vezetőségi tagja, majd 1938-1942 között főtitkára volt a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesületének.

3

Király Zoltán és tizenöt képviselőtársa <http://mek.oszk.hu/01900/01961/html/02.htm>

4

Az Országgyűlés 1991-ben emelte vissza szervezetébe hajdani könyvtárát, a nyilvános funkció meghagyásával.